

Folketingets Kulturudvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren
Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf. : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : min@kum.dk
Web : www.kum.dk

11. juni 2009

Hermed fremsendes svar på spørgsmål nr. 203 (alm. del), om forskning i foreninger, stillet af Folketingets Kulturudvalg den 11. maj 2009.

Carina Christensen

Spørgsmål nr. 203
(alm. del), forskning i foreninger
Skrivelse af 11. maj 2009

Svar til Folketingets Kulturudvalg fra kulturministeren.

Spørgsmål:

" Ministeren bedes oplyse ved hvilke institutioner i Danmark, der foregår forskning vedrørende foreningsliv, foreningsledelse, foreningers vilkår etc. samt oplyse navne på de mest fremtrædende forskere på området."

Svar:

Jeg har indhentet bidrag til besvarelsen fra Kulturministeriets Udvalg for Idrætsforskning, som fremhæver følgende forskningsprojekter:

De seneste års forskning i foreningsliv er sket inden for samarbejdet om den såkaldte 'Frivillighedsundersøgelse', som blev gennemført i 2004 som led i det internationale forskningsprojekt 'The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector project'. Undersøgelsen blev finansieret af seks ministerier (Socialministeriet / Velfærdsministeriet, Kulturministeriet, Integrationsministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Sundhedsministeriet).

Undersøgelsen omfattede a) en survey af befolkningens deltagelse i frivilligt arbejde mv., som seniorforsker Inger Koch-Nielsen og seniorforsker Torben Fridberg, Socialforskningsinstituttet, havde ansvaret for, b) en kortlægning af den frivillige, nonprofit organisering, der bl.a. omfattede en stor spørgeskemaundersøgelse af foreninger i det daværende Fyns Amt (omfattende alle typer af foreninger), som professor Bjarne Ibsen, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund ved Syddansk Universitet, havde ansvaret for c) samt en analyse af den frivillige sektors samlede økonomi, som professor Thomas P. Boje fra RUC havde ansvaret for.

Undersøgelsens resultater er bl.a. publiceret i følgende bøger:

1. Inger Koch-Nielsen, Lars Skov Henriksen, Torben Fridberg og David Rosdahl (2005). Frivilligt arbejde. Den frivillige indsats i Danmark. København. Socialforskningsinstituttet. 05:20, 2005.
2. Thomas P. Boje og Bjarne Ibsen (2006): Frivillighed og nonprofit i Danmark – omfang, organisation, økonomi og beskæftigelse. Socialforskningsinstituttet. 06:18, 2006.
3. Thomas P. Boje, Torben Fridberg og Bjarne Ibsen (red.). Den frivillige sektor i Danmark – omfang, organisation, økonomi og beskæftigelse. Socialforskningsinstituttet. 06:19, 2006.
4. Bjarne Ibsen, Thomas P. Boje og Torben Fridberg (red.). Det frivillige Danmark. Syddansk Universitetsforlag.

Dette forskningsprojekt indgår altså i det store internationale forskningsprojekt 'Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project', der omfatter undersøgelser fra næsten 50 lande, som giver muligheder for at sammenligne den frivillige sektors størrelse og karakter mellem landene.

Forskningsprojektet har endvidere været knyttet til det af EU støttede projekt: Civil Society and New Forms of Governance in Europe, som professor Thomas P. Boje fra RUC har ansvaret for. Projektet har omfattet en række konferencer og udgivelser af publikationer med forskning om civilsamfund, frivillige sektor, social kapital mv.

Undersøgelsen af foreninger fra 2004 gentages i øvrigt i 2009 med sigte på at belyse, hvilken betydning kommunalreformen har haft for foreningslivet. Ansvarlig for denne undersøgelse er Bjarne Ibsen i samarbejde med lektor Klaus Levinsen fra Institut for Statskundskab på Syddansk Universitet og ph.d. stipendiat Malene Ladegård Thøgersen også fra Institut for Statskundskab. Foruden den nye kortlægning (registrering) af foreninger og efterfølgende spørgeskemaundersøgelse gennemføres også en mere kvalitativt anlagt undersøgelse af ændringer i foreningerne som et resultat af kommunalreformen (ph.d. projekt).

Samarbejdet omkring dette forskningsmiljø har altså omfattet:

- Socialforskningsinstituttet (Det Nationale Forskningscenter for Velfærd) med særlig interesse for forskning i frivilligt arbejde;
- Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund på Syddansk Universitet, hvor det meste forskning i foreningsliv med særlig fokus på foreninger inden for idræt og folkeoplysning finder sted. Se bl.a. følgende publikation, der er en opsamling af de seneste femten års forskning i idrætsforeningerne i Danmark: Bjarne Ibsen (2006): Foreningsidrætten i Danmark. Udvikling og udfordringer. Idrættens Analyseinstitut.
- Institut for Samfund og Globalisering på RUC, hvor internationale komparative analyser af den frivillige, nonprofit sektor er gennemført.
- Tilknyttet ovenstående gruppe har også været Lars Skov Henriksen fra Institut for Sociologi, Socialt Arbejde og Organisation på Aalborg Universitet. Hans forskning har koncentreret sig om frivilligt socialt arbejde og analyser af befolkningens deltagelse i frivilligt arbejde.

Foruden ovennævnte kan følgende forskere og forskningsmiljøer, hvor der også er forsket i aspekter af foreningsliv, nævnes:

Lektor Lars Torpe på Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning på Aalborg Universitet, der bl.a. forsker i medborgerskab, social kapital og foreninger. I 2002 gennemførte han således en undersøgelse af foreningslivet i Aalborg, som følgende publikation baseres på: Foreningssamfundets sociale kapital : danske foreninger i et europæisk perspektiv. / Torpe, Lars; Kjeldgaard, Torben Aarhus: Århus Universitetsforlag, 2003. 87. Han har også gennemført en undersøgelse af foreningers brug af IT.

Adjunkt Peter Aagaard, Institut for Samfund og Globalisering, RUC, der skrev ph.d. afhandling om ildsjæle i frivillige og kommercielle organisationer: Aagaard, P. (2007). Det unikkes dynamikker: De institutionelle mulighedsbetingelser bag den individuelle udforskning i professionelt og frivilligt arbejde. (Ph.D.-serie; 34). Frederiksberg: Copenhagen Business School. Hans forsknings koncentrerer sig om institutionelle og ledelsesmæssige sider af organisationer og deriblandt frivillige organisationer.

Lektor Laila Ottesen, Institut for Idræt, Københavns Universitet, som har forsket i kvindelige ledere i den frivilligt organiserede idræt samt trænere i idrætsforeninger: Ottesen, Laila og Marianne Jensen (2007). Trænere i den frivillige idræt: en kvantitativ undersøgelse af udvalgte træneres vilkår. Institut for Idræt, Københavns Universitet.

Laila Ottesen har sammen med Gertrud Pfister og Ulla Habermann gennemført forskningsprojektet Kvinder på toppen (2005) Kvinder på toppen – om kvinder, idræt og ledelse. Institut for Idræt, Københavns Universitet.

Lektor Anders la Cour fra Copenhagen Business School, som bl.a. har forsket i ledelse af frivillige sociale organisationer. Blandt publikationerne kan nævnes følgende: Cour, Anders la & Lindberg, Birgit V. (2006): Nye vilkår og ledelsesperspektiver I frivillige organisationer, i tidsskriftet "LPF nyt om ledelse", nr. 1, 9. årgang.